

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Педагогічний інститут
Кафедра філології та методики початкової освіти

Н. В. Іовхімчук

**МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ
З НАРОДОЗНАВСТВА**

робоча навчальна програма та методичні
рекомендації з курсу

Луцьк

2013

УДК 811.161.2'271 (0,75.8)

ББК 74.100 5

© I 75

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 9 від 15 травня 2013 р..

Рецензент:

Кошелюк О.В. кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Іовхімчук Н.В.

I 75 Методика проведення занять з народознавства. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу / Н.В. Іовхімчук. – Луцьк. – СНУ ім. Лесі Українки, 2013. – 32 с.

Анотація: Вміщено дані про структуру курсу, планування лекційних та аудиторних занять, а також завдання самостійної роботи, варіанти контрольних робіт, питання до екзамену та ін.

Рекомендовано студентам 3 курсу спеціальності 6.010100 “Дошкільна освіта”.

УДК 811.161.2'271 (0,75.8)

ББК 74.100 5

© Іовхімчук Н.В., 2013

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2013

1. Опис навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно навчального плану напряму підготовки (спеціальності) і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна /заочна форма навчання
Кількість кредитів 2	Шифр і назва галузі знань <i>6.010100 Дошкільне виховання</i>	<i>за вибором</i>
	Шифр і назва напряму підготовки <i>0101 Педагогічна освіта</i>	
Модулів 2	Спеціальність	Рік підготовки <u>3</u>
Змістових модулів 2		Семестр <u>6</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції <u>24</u> год.
Загальна кількість годин 108		Практичні (семінари) <u>22</u> год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних <u>2,8</u> самостійної роботи <u>1,6</u> індивідуальної роботи <u>1,5</u>	Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>бакалавр</i>	Лабораторні <u>6</u> год.
		Самостійна робота <u>29</u> год.
		Індивідуальна робота <u>27</u> год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Для збереження себе і наступних поколінь мусимо повернутися до своїх правічних джерел – відновити народові його ж духовні традиції, що засвоєні і примножені не одним поколінням, відшліфовані тисячолітнім досвідом і несуть у собі духовні та моральні цінності. Тут закладені мудра народна філософія, моральні заповіді, норми поведінки.

Актуальність курсу „Методика проведення занять з народознавства” в навчально-виховному процесі Педагогічного інституту зумовлена соціальною потребою відродження національної культури, збереження й збагачення неоціненних духовних скарбів народу, врятування духовності і перебудовою освіти в Україні.

Особливість методики українського народознавства полягає в тому, що вона покликана формувати навчально-виховний процес так, щоб кожен студент добре знав свій народ і ніс ці знання в життя.

Курс “Методика проведення занять з народознавства” має на меті ознайомити майбутніх спеціалістів в галузі дошкільного виховання з витоками та методичними засадами, формами, засобами, методами, прийомами ознайомлення дошкільників з народознавством.

Завдання курсу: вивчення студентами провідних завдань, принципів виховання народної системи, які перебувають між собою в органічній єдності і охоплюють весь комплекс формування особистості дитини; формування необхідних професійних вмінь та навичок студентів та застосування їх на практиці, що забезпечуватиме розвиток системи національної освіти на засадах народного виховання, поглиблення її змісту, організаційних форм та педагогічних технологій.

Програма визначає обсяг питань, які повинен засвоїти студент, літературу, категоріальний апарат.

Студенти повинні знати:

- провідні завдання, принципи народознавства, методи і прийоми ознайомлення дошкільників з народознавством ;

- основні категорії народознавства: країнознавство, батьківщинознавство; сім'я, рід, родина, родовід; державна символіка; народні обереги дітей, дитинства і материнства; свята, звичаї, традиції, обряди; напрямки родинного виховання; народний календар; реліквії; родинна етика та інші.

Студенти повинні вміти:

- застосувати набуті знання та сформовані професійні вміння і навички на практиці;

- складати родовідне дерево;

- вести літопис родини (історію роду);

- організовувати і проводити заняття, свята, дозвілля на матеріалах родинно-побутової звичаєвості, народного трудового календаря, залучаючи при цьому батьків.

Основними формами організації навчальної діяльності студентів є лекційні, практичні, лабораторні заняття в поєднанні з різними видами самостійної роботи, вивчення педагогічних, етнопедагогічних джерел, підготовка і написання рефератів з проблем курсу.

3. Програма навчальної дисципліни „Методика проведення занять з народознавства”

Змістовий модуль 1. Вступ. Ознайомлення дошкільників з національною символікою і матеріальною культурою українців

Тема 1. Вступ. Зміст і завдання ознайомлення дошкільників з українським народознавством

1. Питання історії України та походження Українців.
2. Українці на карті світу.
3. Етнічний склад населення.
4. Витоки народної педагогіки.
5. Принципи методики ознайомлення з українським народознавством.
6. Завдання щодо ознайомлення дітей з витоками народознавства.
7. Зміст ознайомлення дітей з українським народознавством.

Тема 2. Ознайомлення дітей з національною символікою

1. Державні символи України .
2. Релігійна символіка.
3. Фольклорна символіка в її найхарактерніших образах.
4. Ознайомлення дітей з державними символами України
5. Ознайомлення дошкільників з українськими національними оберегами

Тема 3. Ознайомлення з побутом населення України

1. Різновиди традиційного одягу.
2. Додатки до костюма: пояси, зачіски та головні убори.
3. Традиційне взуття.
4. Ознайомлення з символікою традиційного одягу.
5. Українська національна іграшка та її виховний потенціал
6. Ознайомлення дошкільників з українськими національними іграми
7. Ознайомлення дошкільників з інтер'єром українського житла

Тема 4. Ознайомлення дошкільників з українською кухнею

1. Традиційні страви.
2. Харчові запаси.

3. Режим харчування.
4. Напої.
5. Обрядова їжа.
6. Харчові заборони.
7. Ознайомлення дошкільників з особливостями української кухні

Змістовий модуль 2. Ознайомлення дошкільників з духовною культурою українського народу

Тема 1. *Методика ознайомлення дітей з родинними стосунками і сімейними традиціями*

1. Шлюбні звичаї і шлюб.
2. Сім'я та внутрісімейні взаємини.
3. Сімейні обряди.
4. Розваги для дітей та молоді
5. Ознайомлення дітей з сімейними стосунками
6. Ознайомлення дітей з родиною, родоводом
7. Сімейні обряди, традиції, свята, ознайомлення з ними дітей

Тема 2. *Ознайомлення дошкільників з усною народною творчістю*

1. Витоки та еволюція українського фольклору.
2. Народна творчість та писемна література.
3. Специфіка усної народної творчості.
4. Жанрова система українського фольклору.
5. Казки.
6. Робота з казкою у дошкільному закладі

Практичний курс

Змістовий модуль 1. Вступ. Ознайомлення з національною символікою і матеріальною культурою українців

Тема 1. *Методика ознайомлення з народними заняттями, промислами та ремеслами (4 год.)*

1. Види господарської діяльності.
2. Ремесла й промисли.

3. Господарське начиння.
4. Транспорт і засоби пересування.
5. Дерев'яні, металеві, шкіряні, керамічні та плетені вироби народних умільців

6. Методика ознайомлення дітей з українською вишивкою
7. Писанкарство для дітей

Тема 2.. Ознайомлення з побутом населення України (4 год.)

1. Різновиди традиційного одягу.
2. Додатки до костюма: пояси, зачіски та головні убори.
3. Традиційне взуття.
4. Ознайомлення з символікою традиційного одягу.
5. Українська національна іграшка та її виховний потенціал
6. Ознайомлення дошкільників з українськими національними іграми
7. Ознайомлення дошкільників з інтер'єром українського житла

Тема 3. Ознайомлення дошкільників з українською кухнею (2 год.)

8. Традиційні страви.
9. Харчові запаси.
10. Режим харчування.
11. Напої.
12. Обрядова їжа.
13. Харчові заборони.
14. Ознайомлення дошкільників з особливостями української кухні

Змістовий модуль 2. Ознайомлення дошкільників з духовною культурою українського народу

Тема1. Методика ознайомлення дітей з родинними стосунками і сімейними традиціями (2 год.)

1. Сім'я і сімейна община.
2. Громадські спільності.
3. Звичаєве право.
4. Свята громадських об'єднань.

5. Ознайомлення дошкільників різних вікових груп з сімейним та громадським побутом

Тема 2. . Дитячий фольклор(2 год.)

1. Жанрова система.
 2. Твори старших поколінь з призначенням для дітей.
 3. Твори, успадковані дітьми з фольклору дорослих.
 4. Дитячі пісні та ігри. Пізнавальне та виховне значення дитячого фольклору.

5. Методика опрацювання дитячого фольклору на заняттях, під час дозвілля

Тема 3. Ознайомлення з старовинною обрядовістю (2 год.)

1. Свята та обряди календарного циклу:

а) Свят-вечір;

б)свято Святого Миколая;

в) Новий рік;

г) Хрещення ;

д) Великдень та інші свята.

2. Трудова обрядовість:

а) свято першої борозни;

б) свято першого снопа;

в) обжинки.

Тема4. Народні знання дітям (2 год.)

1. Система народних знань.

2. Народна астрономія.

3. Народна математика.

4. Народна медицина.

5. Світоглядні уявлення та вірування.

6. Краєзнавство та батьківщинознавство.

7. Ознайомлення дошкільників з рідним краєм у різних вікових групах

Тема 5. Усна народна творчість. Малі жанри народної творчості (4 год.)

1. Жанрова специфіка прислів'їв, приказок.
2. Багатство тематики прислів'їв і приказок.
3. Тематичні групи та педагогічне значення загадок.
4. Взаємодія загадок з творами інших жанрів фольклору.
5. Ознайомлення дошкільників з малими фольклорними жанрами

Лабораторні заняття

Тема 1. Жанровий склад та специфіка поезики української народної пісні

1. Жанрові особливості народних пісень.
2. Принципи класифікації традиційних ліричних пісень.
3. Народні пісні літературного походження.
4. Українські обрядові пісні.
5. Колискова пісня та її виховний, розвивальний потенціал

Тема 2. Легенди та перекази

1. Жанрова специфіка легенд та переказів.
2. Багатство їх тематики:
 - міфологічні;
 - апокрифічні;
 - героїчні.
3. Образна система та значення легенд і переказів.
4. Методика опрацювання легенд і переказів

4. Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Лабораторні	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Вид контролю	Всього
Змістовий модуль 1. Вступ. Ознайомлення дошкільників з національною символікою, матеріальною культурою українців							
Тема1. Вступ. Зміст і завдання ознайомлення дошкільників з народознавством.	2			2	2		8
Тема2. Методика ознайомлення дітей з національною символікою.	4			4	2		10
Тема3. Ознайомлення дітей з народними заняттями, промислами, ремеслами			4	4	4		12
Тема4. Ознайомлення з побутом українців.	4		4	2	2		12
Тема5. Ознайомлення дошкільників українською національною кухнею	2		2	2	2		8
Разом за змістовим модулем 1	12		10	14	12		50
Змістовий модуль 2. Ознайомлення дошкільників з духовною культурою українського народу							
Тема1. Методика ознайомлення	2		2	2	2		8

дітей з родинними стосунками і сімейними традиціями							
Тема2. Дитячий фольклор.	4			2	2		8
Тема3. Старовинні обряди, ознайомлення з ними дошкільників			2	3	3		8
Тема4. Народні знання дітям. Напрямки народного виховання.			2	2	2		6
Тема5. Методика ознайомлення дошкільників з усною народною творчістю.	6		4	2	2		14
Тема6. Жанровий склад та специфіка української народної пісні		4		2	2		8
Тема7. Легенди та перекази		2		2	2		6
Разом за змістовим модулем 2	12	6	12	15	13		58
Усього годин	24	6	22	29	27	Екзамен	108

5. Теми практичних (семінарських) / лабораторних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
	<p align="center">Практичний курс</p> <p align="center">Змістовий модуль 1. Вступ. Ознайомлення з національною символікою і матеріальною культурою українців</p> <p align="center">Тема1. <i>Методика ознайомлення з народними заняттями, промислами та ремеслами (4 год.)</i></p> <p align="center">План</p> <p>8. Види господарської діяльності. 9. Ремесла й промисли. 10. Господарське начиння. 11. Транспорт і засоби пересування. 12. Дерев'яні, металеві, шкіряні, керамічні та плетені вироби народних умільців 13. Методика ознайомлення дітей з українською вишивкою 14. Писанкарство для дітей</p>	4
	<p><i>Тема 2. Ознайомлення з побутом населення України (4 год.)</i></p> <p align="center">План</p> <p>1. Різновиди традиційного одягу. 2. Додатки до костюма: пояси, зачіски та головні убори. 3. Традиційне взуття. 4. Ознайомлення з символікою традиційного одягу. 5. Українська національна іграшка та її виховний потенціал. 6. Ознайомлення дошкільників з українськими національними іграми. 7. Ознайомлення дошкільників з інтер'єром українського</p>	4

	житла.	
	<p align="center">Тема 3. Ознайомлення дошкільників з українською кухнею (2год.)</p> <p align="center">План</p> <p>15.Традиційні страви. 16.Харчові запаси. 17.Режим харчування. 18.Напої. 19.Обрядова їжа. 20.Харчові заборони. 21.Ознайомлення дошкільників з особливостями української кухні</p>	2
	<p align="center">Змістовий модуль 2. Ознайомлення дошкільників з духовною культурою українського народу</p> <p align="center">Тема1. Методика ознайомлення дітей з родинними стосунками і сімейними традиціями (2 год.)</p> <p>6. Сім'я і сімейна община. 7. Громадські спільності. 8. Звичаєве право. 9. Свята громадських об'єднань. 10. Ознайомлення дошкільників різних вікових груп з сімейним та громадським побутом.</p>	2
	<p align="center">Тема 3. Ознайомлення дошкільників з старовинною обрядовістю (2 год.)</p> <p align="center">План</p> <p>3. Свята та обряди календарного циклу: а) Свят-вечір; б)свято Святого Миколая; в) Новий рік; г) Хрещення ; д) Великдень та інші свята.</p>	2

	<p>4. Трудова обрядовість:</p> <p>а) свято першої борозни;</p> <p>б) свято першого снопа;</p> <p>в) обжинки.</p>	
	<p>Тем4. Народні знання дітям (2 год.)</p> <p>План</p> <p>8. Система народних знань.</p> <p>9. Народна астрономія.</p> <p>10. Народна математика.</p> <p>11. Народна медицина.</p> <p>12. Світоглядні уявлення та вірування.</p> <p>13. Краєзнавство та батьківщинознавство.</p> <p>14. Ознайомлення дошкільників з рідним краєм у різних вікових групах.</p>	2
	<p>Тема 5. Усна народна творчість. Малі жанри народної творчості (4 год.)</p> <p>План</p> <p>1. Жанрова специфіка прислів'їв, приказок.</p> <p>2. Багатство тематики прислів'їв і приказок.</p> <p>3. Тематичні групи та педагогічне значення загадок.</p> <p>4. Взаємодія загадок з творами інших жанрів фольклору.</p> <p>5. Ознайомлення дошкільників з малими фольклорними жанрами.</p>	4
2	<p>Лабораторні заняття</p> <p>Тема1. Жанровий склад та специфіка поезики української народної пісні</p> <p>План</p> <p>1. Жанрові особливості народних пісень.</p> <p>2. Принципи класифікації традиційних ліричних пісень.</p> <p>3. Народні пісні літературного походження.</p> <p>4. Українські обрядові пісні.</p> <p>5. Колискова пісня та її виховний, розвивальний потенціал</p>	4

	<p style="text-align: center;">Тема 2. Легенди та перекази</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жанрова специфіка легенд та переказів. 2. Багатство їх тематики: 3. міфологічні; 4. апокрифічні; 5. героїчні. 6. Образна система та значення легенд і переказів. 7. Методика опрацювання легенд і переказів 	2
Разом		28

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Змістовий модуль 1.</p> <p>Тема. 1. Вступ. Ознайомлення дошкільників з національною символікою і матеріальною культурою українців</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що ви знаєте про проживання в Україні груп населення інших народів – національних меншин? 2. Що таке етнічна територія народу? 3. Які наукові версії походження етноніму «українець» і етнополітоніму «Україна» вам відомі? 4. Хто з українських учених зробив найбільший внесок у дослідження фольклорної символіки? 5. Що ви знаєте про народний іконопис? 6. Чим відрізнялося жіноче вбрання від дівочого? 7. Яка символіка традиційного одягу? 	14
2	<p>Змістовий модуль 2.</p> <p>Тема1. Ознайомлення дошкільників з духовною культурою українського народу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які функції сім'ї впливали на формування свідомості українського народу? 2. З якою метою здійснювалися післяпологові обряди? 3. Охарактеризуйте передвесільний цикл весільної обрядовості? 4. Яка специфіка усної народної творчості? 5. Як побутує фольклор у вашій сім'ї? 	15
	Разом	29

6. Індивідуальні завдання

Немає.

8. Методи навчання: лекції, практичні заняття і лабораторні заняття.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У процесі оцінювання знань студентів використовуються такі методи діагностики:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проектів;
- робота в групах;
- складання запитань до теми чи розділу;
- самоконтроль.

Під час діагностики *знань* студентів потрібно враховувати обсяг інформації, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами, ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:

- пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;
- виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їх глибини та визначення шляхів їх розв'язання;
- розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;
- здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.

Оцінюючи *навички* студентів, потрібно врахувати:

- наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;

– якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема й екстремальних.

Для оцінки **вмінь** педагог має враховувати:

- наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;
- ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності,
- здатність моделювати професійні дії;
- упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність цих дій;
- зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;
- умотивованість дій та їх усвідомлення;
- наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;
- ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

**10. Розподіл балів, які отримують студенти
ОЦІНЮВАННЯ**

Модуль 1														Модуль2		Сум а
ЗМ 1					ЗМ 2									Модульний контроль		100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	МКР 1	МКР 2	
15					25									30	30	

Відповідність набраних у загальному підсумку балів оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS подано у таблиці 2.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C	Задовільно	
67 -74	D		
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано(з можливістю повторного складання)

10.Перелік питань для підсумкового контролю ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Витоки народної педагогіки.
2. Завдання ознайомлення дітей з українським народознавством.
3. Зміст ознайомлення дітей з українським народознавством.
4. Змоделюйте заняття на тему: „Бабусина скриня”.
5. Змоделюйте заняття на тему: „Бабуся – моя першовихователька”.
6. Змоделюйте заняття на тему: „Відомі люди нашого краю”.
7. Змоделюйте заняття на тему: „Звичаї та обряди українського народу”.
8. Змоделюйте заняття на тему: „Іграшка в дитячому житті”.
9. Змоделюйте заняття на тему: „Ігри та забави дітей”.
- 10.Змоделюйте заняття на тему: „Мамина колискова”.
- 11.Змоделюйте заняття на тему: „Мій рідний край, моя земля”.
- 12.Змоделюйте заняття на тему: „Моя улюблена казка”.
- 13.Змоделюйте заняття на тему: „Свята зимово-весняного циклу у житті дитини”.
- 14.Змоделюйте заняття на тему: „Символіка рослинного світу”.
- 15.Змоделюйте заняття на тему: „Символіка тваринного світу”.
- 16.Змоделюйте заняття на тему: „Сімейні традиції в житті дитини”.
- 17.Змоделюйте заняття на тему: „Славетні місця моєї Вітчизни”.
- 18.Змоделюйте заняття на тему: „Українські обереги і символи”.
- 19.Ідеї народного виховання у творчості українських письменників
- 20.Інтер’єр українського житла.
- 21.Колісанки і забавлянки у роботі з дітьми.
- 22.Методика ознайомлення дітей молодшого та середнього дошкільного віку з рідним краєм.
- 23.Методика організації дозвілля дошкільників.
- 24.Методика проведення свят.
- 25.Методика роботи з українською казкою.
- 26.Народні свята весняного циклу.
- 27.Народні свята літнього циклу.
- 28.Народні свята осінньо-зимового циклу.
- 29.Образ рідного слова в народному вихованні.
- 30.Ознайомлення дітей з державною символікою.
- 31.Ознайомлення дітей з родиною, родоводом.
- 32.Ознайомлення дітей з сімейними стосунками.
- 33.Ознайомлення дітей старшої групи з рідним краєм.
- 34.Особливості української вишиванки.
- 35.Писанкарство.
- 36.Пісні-веснянки.
- 37.Принци методики ознайомлення дітей з українським народознавством.
- 38.Сімейні традиції, обряди, звичаї та ознайомлення з ними дітей.
- 39.Скоромовки та лічилки у роботі з дітьми.
- 40.Українська національна іграшка.
- 41.Українська національна кухня.

- 42. Український національний одяг.
- 43. Українські народні ігри.
- 44. Українські національні обереги.
- 45. Характеристика народних традицій та обрядів.

11. **Методичне забезпечення:** опорні конспекти лекцій, методичні розробки, навчальні посібники, ілюстративний матеріал, навчальні комп'ютерні програми.

12. Завдання для самопідготовки

Змістовий модуль 1. Вступ. Ознайомлення з національною символікою і матеріальною культурою українців

Тема: *Методика ознайомлення з народними заняттями, промислами та ремеслами*

1. Які види господарської діяльності, промисли і ремесла були поширені на Волині?
2. Які звичаї, обряди, що стосуються догляду за тваринами побутували чи побутують у вашій місцевості?

Тема : *Ознайомлення з побутом населення України*

1. Складіть тематичні словнички для дітей: «Національний одяг», «Національний посуд», «Хатній інтер'єр, подвір'я».
2. Розробіть конспект занять для різних вікових груп з ознайомлення дітей з українським національним побутом.

Змістовий модуль 2. Ознайомлення дошкільників з духовною культурою українського народу

Тема: *Сімейний та громадський побут*

1. Які шлюбні звичаї у вашому селі, селищі, місті?
2. Порівняйте міжпоколінні стосунки у минулому із сучасними.

Тема: *Ознайомлення з старовинною обрядовістю*

1. Які старовинні обряди живуть у вашій родині?

Тема: *Народні знання дітям*

1. Які ви знаєте давні українські вітальні вислови?
2. Як, на вашу думку, пов'язана релігія з моральним оздоровленням народу?
3. Виготовте альбом народних прикмет, відповідних порам року.
4. Доберіть літературні твори, в яких згадуються народні прикмети (В. Скуратівський, О. Волосюк та ін.).

5. З'ясуйте відповідно до запропонованої методики знання та розуміння дітьми народних прикмет.

6. Складіть тлумачний словник архаїзмів, історизмів та інших незрозумілих слів з урахуванням їх регіональних особливостей.

Тема: *Усна народна творчість. Малі жанри народної творчості*

1. Знати напам'ять 3-4 прислів'я. Вміти загадувати загадки.

2. Законспектувати статтю Потебні О.О. «Із лекцій по теорії словесності».

Тема: *Дитячий фольклор*

1. Вивчити напам'ять 1-2 зразки

колискових пісень, скоромовок і лічилок.

2. Уміти організувати і провести рухливу гру в межах класу.

Тематика рефератів

Змістовий модуль 1. Вступ. Ознайомлення дошкільників з національною символікою і матеріальною культурою українців

1. Підготувати реферат на тему:

■ «Предмет і завдання народознавства у дошкільному закладі»

■ «Образ рідного слова в народному вихованні»

■ «Ознайомлення дітей з рідним краєм»

■ «Фольклорна символіка українського народу дітям».

2. Проілюструвати теми: «Українська національна іграшка»,

«Великдень», «Народна метеорологія дітям».

Змістовий модуль 2. Ознайомлення дошкільників з Духовною культурою українського народу

1. Підготувати реферат на тему:

■ «Ознайомлення дошкільників із звичаями та обрядами українського народу»

■ «Навчально-виховний потенціал малих фольклорних жанрів»

■ «Релігія в житті української дитини»

- «Елементи народної математики в дошкільному закладі »
 - «Методика проведення свята в дошкільному закладі».
2. Проілюструвати тему «Звичаї та обряди календарного циклу, ознайомлення з ними дошкільників».

13. Контрольні завдання

Варіант 1

1. Що є предметом та об'єктом методики ознайомлення з українським народознавством?
2. Назвіть види казок. Хто добирає та записує казки?
3. Назвіть тваринні символи Волині.
4. З'ясуйте за яким напрямками доцільно вивчати краєзнавство у дошкільному закладі?
5. Які українські національні іграшки ви знаєте?

Варіант 2

1. Назвіть принципи ознайомлення дітей з українським національними традиціями?
2. З'ясуйте форми та методичні прийоми роботи з казкою у дитячому садку.
3. Назвіть види рушників.
4. Охарактеризуйте глиняні іграшки відповідно до регіонів.
5. З'ясуйте особливості ознайомлення з рідним краєм дітей молодшого і середнього дошкільного віку.

Варіант 3

1. Зробіть аналіз завдань, змісту роботи з казкою у програмах (програма на вибір студента).
2. З'ясуйте, що належить до державних символів. Охарактеризуйте їх.
3. Які форми краєзнавчої роботи планує вихователь у старшому дошкільному віці.
4. Охарактеризуйте дерев'яні іграшки відповідно до регіонів.

Варіант 4

1. З'ясуйте народознавчу цінність підручника „Рідне слово” К.Д. Ушинського.
2. Дайте характеристику української національної обрядовості
3. Назвіть види рушників. Які візерунки на рушниках найбільш поширені?
4. Поясніть походження звичаю розписувати писанки в Україні.

5. Назвіть традиційний український одяг (жіночий, чоловічий, дитячий).

Варіант 5

1. Хто автор праці „Запорізька старовина”? Яке місце в цьому творі посідає фольклор?
2. З'ясуйте специфіку методики проведення національних свят у дитячому садку.
3. Що таке сім'я? Який склад української сім'ї?
4. У чому полягає символічне значення різних барв і зображень на писанці?
5. Дайте характеристику найпоширенішим традиційним стравам української кухні. Назвіть традиційні обрядові страви.

Варіант 6

1. Хто досліджує проблеми українського народознавства на сучасному етапі? Які народознавчі методичні посібники та наукові праці сучасних дослідників ви знаєте?
2. Назвіть календарні свята, які доступні дітям дошкільного віку. Стисло опишіть (змоделюйте) методику проведення одного з них.
3. Назвіть шляхи ознайомлення дітей з сімейними стосунками.
4. Які відмінності між різновидами писанки у звичаєво-обрядовому дійстві Великодніх свят?
5. Дайте характеристику традиційному українському посуду.

Варіант 7

1. Хто з українських письменників відстоював народознавчі ідеї?
2. З'ясуйте, як проводиться дозвілля дітей старшого дошкільного віку за тематикою календарної обрядовості.
3. Що таке рід, родина, родовід, родинне деревце? Як ви будете знайомити з родоводом дітей у дитячому садку?
4. У чому полягають особливості прилучення дітей дошкільного віку до писанкарства?
5. З'ясуйте особливості хатнього інтер'єру українського житла.

Варіант 8

1. Які програми з народознавчим змістом ви знаєте? За яким принципом розміщено матеріали з народознавства у програмах? Наведіть приклади.
2. З'ясуйте особливості народних ігор.
3. Що таке народне дитинознавство? Хто започаткував це поняття?
4. Назвіть народні способи лічби. Хто з дослідників вивчав проблеми народної математики?
5. Що таке метеорологія? Що таке прикмета, яке її походження? Назвіть приклади.

Варіант 9

1. На яких заняттях виконуються програмні завдання з народознавства? У чому специфіка цих занять?
2. На які групи поділяються народні ігри?
3. Назвіть традиційні українські сімейні свята, обряди. Ритуали. Які з них можна організувати у дитячому садку.
4. Назвіть засоби математичного письма та обчислення в Україні.
5. Назвіть народні прикмети, які ви знаєте. Як використовують народну метеорологію у роботі з дітьми.

Варіант 10

1. Складіть тематичний словник до розділу „Рідна природа” для однієї вікової групи.
2. Назвіть специфічні методичні прийоми використання ігор у старшій віковій групі.
3. Що таке краєзнавство? Хто у вітчизняній педагогіці вперше обґрунтував термін „батьківщинознавство”.
4. Як можна використати елементи народної математики у роботі з дошкільниками?
5. Дайте жанрову характеристику українській фольклористиці.

Варіант 11

1. З'ясуйте жанрові особливості української народної казки.
2. З'ясуйте символічне значення квітів та стрічок у віночку.
3. Які проблеми краєзнавства вперше поставила С.Ф. Русова?
4. Назвіть казки, в текстах яких є елементи народної математики?
5. Визначте форми роботи у дитячому садку з малими жанрами фольклору.

Варіант 12

1. З'ясуйте специфіку художніх засобів виразності казки.
2. Назвіть рослинні символи Волині.
3. Які проблеми краєзнавства поставив В.О. Сухомлинський?
4. Яких українських художників ви знаєте? З якими картинами знайомлю дітей у дитячому садку?
5. Що таке метеорологія? Що таке прикмета, яке її походження? Назвіть приклади.

14. Список рекомендованих джерел

1. Березовський І. П. Українська народна творчість ХХ ст. / І. П. Березовський. – К., 1973. – 152 с.
2. Березовський І. П. Українська радянська фольклористика: Етапи розвитку і проблематика / І. П. Березовський. – К., 1968. – 334 с.
3. Бойко В. Г. Сучасна народна поетична творчість на Україні: Основні тенденції розвитку / В. Г. Бойко. – К., 1973. – 119 с.
4. Борисенко В. К. Весільні звичаї та обряди на Україні / В. К. Борисенко. – К., 1988. – 189 с.
5. Грица С. Й. Мелос української народної епохи / С. Й. Грица. – К., 1979. – 249 с.
6. Грица С. Й. Фольклор в системі естетического розвитку масс / С. Й. Грица. – К., 1984. – С. 68-84.
7. Грица С. Фольклор у просторі і часі / С. Грица. – Тернопіль, 2000. – 224 с.
8. Дей О. І. Спілкування митців з народною поезією / О. І. Дей. – К., 1981. – 271 с.
9. Дей О. І. Українська народна балада / О. І. Дей. – К., 1986. – 262 с.
10. Дитячий фольклор: Колискові пісні та забавлянки. – К., 1984. – 471 с.
11. Дмитренко М. Українська фольклористика: історія, теорія, практика / М. Дмитренко. – К. : Ред. часопису „Народознавство”, 2001. – 576 с.
12. Довженок В. Г. Український дитячий фольклор: Віршовані жанри / В. Г. Довженок. – К., 1981. – 172 с.
13. Дунаєвська Л. Ф. Українська народна казка / Л. Ф. Дунаєвська. – К., 1987. – 182 с.
14. Загадки // Упор., вступ. стаття на прим. І. П. Березовського. – К., 1962. – 512 с.
15. Лановик М. Українська усна народна творчість: Підручник / М. Лановик, З. Лановик. – К.: Знання - Прес, 2001. – 591 с.

16. Мишанич С. В. Народні оповідання / С. В. Мишанич. – К., 1986. – 252 с.
17. Прислів'я та приказки / Упор. М. М. Пазяк. – К., 1989. – 478 с.
18. Погребенник В. Ф. Фольклоризм української поезії (ост. трет. ХІХ-пер. десят. ХХ ст.). – К. : Юніверс, 2002.
19. Поліщук Ф. М. Український фольклор. Давня українська література / Ф. М. Поліщук. – К. : Вища шк., 1991. – 190 с.
20. Рыбаков Б. А. Язычество Древней Руси / Б. А. Рыбаков. – М., 1978. – 787 с.
21. Рыбаков Б. А. Язычество древних славян / Б. А. Рыбаков. – М., 1981. – 750 с.
22. Русин М. Ю. Фольклор: традиції і сучасність / М. Ю. Русин. – К., 1991. – 103 с.
23. Руснак І. Є. Думи та історичні пісні: Тексти та їх інтерпретація / І. Є. Руснак. – Кіровоград: Степова Еллада, 1999. – 96 с.
24. Стельмах М. П. Пісні літературного походження / М. П. Стельмах // Українська народна поетична творчість: У 2 т. – К., 1958 р. – Т. 1. – С. 668-677.
25. Таланчук О. М. Українознавство. Усна народна творчість: Навчально-методичний посібник / О. М. Таланчук. – К. : Либідь, 1998. – 248 с.
26. Федас Й. Ю. Український вертеп / Й. Ю. Федас. – К., 1987. – 252 с.